

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Dato: 01.12.2023
Saksref: 201601059-165
Deres ref.:
Side: 1 / 9

Vår saksbehandler: Per David Borenstein
Telefon:
Mobil: +4792845050
E-post: Per.David.Borenstein@banenor.no

Kommentar til varsel om pålegg om tiltak på Åsland i Oslo kommune samt pålegg om innsending av dokumentasjon (ref. 2019/2814)

Innledning

Introduksjon

Det vises til vedtak datert 1. november 2023 der Statsforvalteren i Oslo og Viken («**Statsforvalteren**») avslår søknaden til Bane NOR SF («**Bane NOR**») om flytting av TBM-masser på Åsland i Oslo kommune («**Avslaget**»). Avslaget hjemles i forurensningsloven § 11.¹ Videre varsler Statsforvalteren at det vurderes å pålegge Bane NOR å utarbeide en tiltaksplan med tiltak for å redusere forurensning som pågår på Åsland, samt å sende inn dokumentasjon om masser som er kjørt ut av anleggsområde (omtales samlet som «**Varselet**») med grunnlag i henholdsvis forurensningsloven § 7 fjerde ledd og forurensningsloven § 49. Det varsles at både tiltaksplanen og dokumentasjon knyttet til utlegging av masser må sendes til Statsforvalteren innen 15. desember 2023.

Bane NOR inngir sine kommentarer til Varselet i dette brevet, og viser samtidig til tidligere korrespondanse i saken. Saken er gitt høyeste prioritet i Bane NOR, og det er viktig å understreke at Bane NOR ønsker å bidra til raske avklaringer og tilfredsstillende forutsigbarhet for alle involverte parter. Derfor fremlegger også Bane NOR et undersøkelsesprogram supplert med avbøtende tiltak i dette brevet. Undersøkelsesprogrammet beskriver nødvendige supplerende og tiltaksrettede undersøkelser, samt hvilke umiddelbare tiltak Bane NOR ber om aksept for å gjennomføre.

Det er enkelte forhold i den faktiske beskrivelsen av saken som Bane NOR ikke er enige i. Dette adresseres ikke i det videre da Bane NOR ønsker å se fremover og derfor kun kommenterer det konkrete innholdet i Varselet, samt fremlegger nevnte tilleggsdokumentasjon.

¹ Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).

Oppsummering av Bane NORs syn på saken

Bane NORs kommentarer til Varselet kan oppsummeres som følger:

- En potensiell tiltaksplan, og tiltak, må alltid være risiko- og kunnskapsbaserte. Dette oppnås ved at det *først* gjennomføres tilstrekkelige undersøkelser som eksempelvis kartlegger årsak, effekt, risiko og fare knyttet til forurensningen, før det *deretter* utarbeides en tiltaksplan. Denne totrinnsmodellen fremgår av forurensningslovens system, som legger opp til at det først skal gjennomføres undersøkelser etter forurensningsloven § 51, før en tiltaksplan kan utarbeides, og tiltak potensielt pålegges eller gjennomføres utenfor pålegg, jf. forurensningsloven § 7. Denne modellen sikrer at tiltak blir formålstjenlige, forholdsmessige, og at identifisert risiko knyttet til forurensning blir redusert til et akseptabelt nivå.
- Gjennom utførte undersøkelser og overvåkning har Bane NOR en god oversikt over flere forhold, samtidig som det er behov for mer dekkende og oppdatert informasjon om enkelte andre forhold.
- Bane NOR mener derfor at det er nødvendig å gjennomføre supplerende og tiltaksrettede undersøkelser. Multiconsult har på vegne av Bane NOR utarbeidet et undersøkelsesprogram med tilhørende tiltak, se **vedlegg 1** til dette brevet. Undersøkelsesprogrammet beskriver undersøkelser som vil gjennomføres og angir en fremdriftsplan for disse. Videre beskriver undersøkelsesprogrammet tiltak som foreslåes gjennomføre *umiddelbart*. Sistnevnte baserer seg på kunnskapen som foreligger i dag.
- Hva gjelder de supplerende undersøkelsene som foreslås i undersøkelsesprogrammet har disse som formål å sikre tilstrekkelig kunnskap om årsaken til forurensning, virkning og tidsaspekter. Dette er sentrale parametere når behovet for tiltak skal vurderes og når forholdsmessige tiltak skal beskrives og iverksettes.
- Samlet sett skal undersøkelsesprogrammet med tilhørende tiltak sikre at området på Åsland kan møte kravene til både helse- og miljømessig tilfredsstillende tilstand, både på kort og lang sikt. Undersøkelsesprogrammet vil også danne grunnlaget for ny søknad til forurensningsmyndighetene om flytting av mellomlagrede masser.
- For øvrig er NIBIO allerede i gang med supplerende resipientundersøkelser og prøvetaking av drikkevannsbrønner og Multiconsult vil ha oppstart av ytterligere undersøkelser i henhold til fremdriftsplan i desember 2023. Resultatene fra samtlige undersøkelser vil ses i sammenheng og danne grunnlag for en oppdatert miljørisikovurdering og tiltaksplan.
- Bane NOR mener av ovennevnte grunner at Statsforvalteren ikke skal pålegge Bane NOR det varslede vedtaket, men heller skal pålegge at undersøkelsesprogrammet med tilhørende tiltak følges opp og gjennomføres, før en plan for ytterligere tiltak utarbeides.
- Følgelig er det nødvendig å endre fristene for (i) innsending av tiltaksplan, og (ii) innsending av dokumentasjon om masser som er kjørt ut av anleggsområde. Fristene er i Varselet satt til 15. desember 2023, hvilket ikke er praktisk gjennomførbart. I henhold til fremdriftsplanen i undersøkelsesprogrammet estimerer man at prøvetaking av massene vil ferdigstilles innen januar mai 2024, mens undersøkelsene med analyser mv. er ferdig innen mars 2024. En tiltaksplan vil derfor kunne oversendes innen 30 april 2024. Denne vil inneholde informasjonen som etterspurt i Varselet. Det bes om at fristen justeres i tråd med denne tidsplanen.
- Hva gjelder dokumentasjon, kan en redegjørelse rundt levering av masser til andre aktører sendes 19. desember 2023. Redegjørelsen vil beskrive hvor store mengder masser det er

snakk om, hvem som har mottatt massene, samt hvor massene er disponert. Dokumentasjon som inneholder en miljørisikovurdering som ivaretar faren for utslipp av sulfat og uran der massene er disponert vil deretter oversendes i april 2024.

I punkt 2 redegjøres det kort for sakens bakgrunn før Bane NOR i punkt 3 redegjør nærmere for sitt syn på Varselet og for undersøkelsesprogrammet.

Kort om sakens bakgrunn

Bane NOR har bygget en dobbeltsporet jernbanestrekning mellom Oslo Sentralstasjon og Ski stasjon, Follobanen. Anleggsarbeidene med bygging av Follobanen på Åsland ble ferdig i februar 2023 og Bane NOR skal nå iverksette et tilbakeføringsprosjekt.

Tilbakeføringsprosjektet innebærer at riggområdet på Åsland skal tilbakeføres for å legge til rette for at etterbruken av området til utbyggingsformål vil være mulig i henhold til vedtatt områderegulering for Gjersrud-Stensrud. I mellomtiden skal området kunne brukes som rekreasjons- og fritidsområde. Masser fra tunnelbyggingen, som nå er mellomlagret på en el av området, skal benyttes til fylling på nedre del av Åsland som en del av dette arbeidet. Totalt skal det flyttes omtrent 750 000 m³ masser av de ca. 3,1 mill. m³ med tunnelboremasser som er lagt ut etter byggingen av Follobanen.² Videre vil vann fra bakkene ledes forbi de utlagte tunnelboremassene, slik at mindre vann gjennomstrømmer tunnelboremassene enn i dagens situasjon.

Før tilbakeføringen kan iverksettes må Statsforvalteren gi tillatelse til terrenginngrep etter forurensningsloven § 11. Bane NOR søkte den 13. mars 2023 om tillatelse til flytting av TBM-masser, med tilhørende tiltaksplan, miljørisikovurdering samt notat om vannkvalitet ved Åsland anleggsområde og massemtak. Søknaden ble avslått den 1. november 2023. Avslaget er begrunnet i flere forhold. Oppsummert mener Statsforvalteren at Bane NOR må avklare med Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune («**PBE**») om tiltaket er i tråd med gjeldende reguleringsplan- og bestemmelser for området. I tillegg ønsker Statsforvalteren at situasjonen knyttet til avrenning av sulfat og uran håndteres før arbeidet på Åsland går videre.

Bane NOR etterspurte den 10. november 2023 et møte med PBE for å avklare forholdet til reguleringsplanen og fremtidig bruk. Bane NOR har et sterkt ønske om å gjennomføre et slikt møte og å samtidig gjennomgå det foreslåtte undersøkelsesprogrammet med avbøtende tiltak som det redegjøres for under punkt 3.2. Bane NOR vil følge opp dette og håper at et møte kan gjennomføres i desember 2023. Bane NOR vil også gjennomføre møter med berørte kommuner for å sikre informasjonsflyt, og at kommunenes spørsmål blir fulgt opp og besvart.

Kommentar til Varselet

Innledning

Varselet er todelt. *For det første* vurderer Statsforvalteren å pålegge Bane NOR å utarbeide en tiltaksplan. Dette behandles i punkt 3.2 der det også fremlegges en plan for supplerende og tiltaksrettede undersøkelser, samt forslag til umiddelbare avbøtende tiltak. *For det annet* vurderer Statsforvalteren å pålegge innsending av dokumentasjon om masser som er kjørt ut av anleggsområde på Åsland. Dette behandles i punkt 3.3.

² Volumet av TBM massene er per i dag omregnet fra volum fjernet bergmasse (fast fjell), omregningsfaktorene er omtrentlige.

Pålegg om tiltaksplan må gjennomføres i tråd med lovens system og gjeldende retningslinjer

Rettslig vurdering

Statsforvalteren vurderer å pålegge Bane NOR å utarbeide en tiltaksplan som skal inneholde følgende punkter:

- Tiltak som kan gjennomføres for å redusere den pågående forurensningen, inkludert strakstiltak for å begrense radioaktiv forurensning som pålagt av DSA.
- Tiltak som kan gjennomføres for å sikre drikkevannsbrønner i området.
- Redegjørelse rundt mengder plast og avfall i massene på Åsland, samt beskrivelse av tiltak som kan iverksettes for å rydde opp.
- Plan for etablering av overvåking med grunnvannsbrønner i fyllingen.
- Plan for etablering av renseløsning for sulfat.

Ifølge forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd, kan forurensningsmyndigheten pålegge den ansvarlige for forurensningen å iverksette tiltak for å hindre at ulovlig forurensning inntreffer, eller for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av inntrekk forurensning eller for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen.³ Forurensningsmyndigheten kan således fatte vedtak om tiltakspålegg rettet mot ansvarlig forurensner.⁴

Tiltak etter forurensningsloven § 7 skal gjennomføres i tråd med en tiltaksplan og forurensningslovens system legger opp til en totrinnsmodell der det *først* gjennomføres tilstrekkelige undersøkelser i henhold til forurensningsloven § 51 som skal bringe på det rene årsaksforhold, skadevirkninger, effekt og muligheter for forebyggende tiltak med videre, før det *deretter* utarbeides en konkret tiltaksplan for gjennomføring av tiltak av ansvarlig forurensner. Det er altså først når undersøkelsesfasen er over, at det kan tas stilling til om tiltak, og i så fall hvilke, som er påkrevd.

Miljødirektoratets veileder for håndtering av sedimenter understøtter dette standpunktet.⁵ Veilederen distingerer mellom pålegg om undersøkelser og pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan etter forurensningsloven § 51:

«[Det er først der] undersøkelsene viser at det er behov for tiltak [at den ansvarlige kan] pålegges å utarbeide en tiltaksplan. Tiltaksplanen vil være utgangspunktet for forurensningsmyndighetenes pålegg om gjennomføring av tiltak»⁶.

Miljødirektoratets veileder gir dermed, i tråd med lovens ordlyd, formål og system ellers, anvisning på en totrinnsmodell, hvor tiltaksplanen først kommer i trinn to.

Samtidig er forurensningsmyndighetenes kompetanse til å treffe vedtak om pålegg om tiltakspålegg underlagt klare og viktige begrensninger som underbygger prinsippet om en totrinnsmodell. Tiltak må være risikobaserte, rimelige og forholdsmessige. Dette følger av forarbeidene til forurensningsloven § 7 fjerde ledd som angir at tiltak kun kan pålegges i den utstrekning det «*ut fra*

³ At tiltakspålegget påhviler den "ansvarlige for forurensningen" tilsier etter sin ordlyd det må være årsakssammenheng mellom en aktivitet og den forurensning som foreligger og som potensielt skal ryddes opp. I dette ligger at den enkelte forurensner skal rydde opp i sin forurensning – hverken mer eller mindre.

⁴ Statsforvalteren har fått delegert myndighet fra Miljødirektoratet til å behandle saken etter forurensningsloven § 11.

⁵ M-350 | 2015, veileder for håndtering av sediment – revidert 25. mai 2018.

⁶ M-350 2015 s. 32.

de konkrete omstendigheter er rimelige».⁷ Tiltak er først rimelig dersom det foreligger et rimelig forhold mellom mål og middel. Dette understøttes av fast og ensartet forvaltningspraksis. Regjeringen har helt siden 2001-2002 signalisert at forurensningsmyndighetens pålegg skal være rimelige.⁸ Dette har også Miljødirektoratet bekreftet i nyere veiledere.⁹

Oppsummert legges det opp til en bred kost-nyttevurdering der særlig *miljøeffekten av et tiltak* skal ses opp mot *kostnadene* som pålegges den ansvarlige forurenseren. Miljøeffekten må derfor først kartlegges, slik at eventuelle tiltak blir både risikobaserte og egnede til å ivareta miljøet. Tiltak må også baseres på miljøeksperters anbefalinger. For det annet må de være forsvarlige i et samfunnsøkonomisk kost-nytteperspektiv.

Derfor tilsier forholdsmessighetsprinsippet at forurensningsmyndighetene bør vise varsomhet med å pålegge noen å utarbeide en tiltaksplan før sikker kunnskap om forurensningskildene, spredningsveier og effekter i miljøet foreligger. Dersom forurensningsmyndighetene gir pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan uten tilstrekkelig informasjon om slike forhold, kan dette resultere i at tiltakene som iverksettes ikke vil ha nødvendig miljømessig effekt og vil derfor heller ikke være formålstjenlige. Dette vil også påføre parten som pålegges tiltakspålegg unødvendige kostnader.

I denne saken er det helt avgjørende at det gjennomføres supplerende undersøkelser før en tiltaksplan utarbeides og at man altså følger lovens system om en tottrinnsmodell. Dette fordi man har behov for mer kunnskap, særlig om den geokjemiske tilstanden til tunnelboremassene på Åsland.

På nåværende tidspunkt har Bane NOR en god oversikt over resipientforholdene i Myrer- og Maurtubekken, samt mange prøver fra omkringliggende drikkevannsbrønner. Det er ikke registret noen skader på vannlevende organismer i de berørte resipientene og økologisk tilstand er uforandret fra før utleggingen av massene startet. Alle prøver fra omkringliggende drikkevannsbrønner viser verdier godt under WHO's anbefaling for uran i drikkevann på 30 µg/l.

Hva gjelder utlekkingen av uran og sulfat til Myrerbekken og Maurtubekken, er det virkningen på vannlevende organismer som kan utgjøre en miljømessig risiko. Slik DSA viser til, er det ikke strålingsfare fra området på Åsland.¹⁰

Bane NOR ser at utlekkingen av uran og sulfat er større enn hva som kan forventes ut fra geokjemisk innhold av tunnelboremassene. Videre kan ikke den første antagelsen, om at det var forhøyet innhold av sulfat som forårsaket utlekking av uran, forklare alle resultatene fra resipientovervåkingen. Det kan også være at forhøyet pH som følge av kalsium og karbonat (fra sementbaserte injeksjonsmasser) bidrar til økt utlekking av uran sammen. Dette må undersøkes.

Bane NOR har altså, per i dag, ikke tilstrekkelig oppdatert informasjon om tunnelboremassenes geokjemiske innhold og tilstand til å utarbeide en hensiktsmessig tiltaksplan. Bane NOR har derfor laget et prøvetakingsprogram som skal gi tilstrekkelig kunnskap og som en tiltaksplan kan bygges på.

Denne fremgangsmåten er også i tråd med Statsforvalterens ønske om grundige vurderinger for å unngå problemer knyttet til fremtidig bruk av området. Statsforvalteren har uttrykt usikkerhet rundt utviklingen av avrenningen av uran og sulfat, og hvordan ny graving i massene vil kunne påvirke avrenningen. Dette understreker behovet for de foreslåtte undersøkelsene.

⁷ Ot.prp. nr.11 (1979-1980) s. 98.

⁸ St. meld. nr. 12 (2001-2002) s. 59.

⁹ Miljødirektoratet, *Veileder for håndtering av sediment* (2018) s. 33.

¹⁰ Artikkel i Aftenposten den 20. november 2023.

For øvrig vil Bane NOR gjennomføre umiddelbare avbøtende tiltak basert på den kunnskapen man har i dag. Også dette fremgår av undersøkelsesprogrammet, som presenteres i mer detalj nedenfor i punkt 3.2.2.

Undersøkelsesprogrammet med avbøtende tiltak

Multiconsult har utarbeidet et undersøkelsesprogram som fremlegges i **vedlegg 1**. Programmet angir (i) hvilken kunnskap man har, (ii) vurdering av risiko, (iii) forslag til tilleggsundersøkelser, (iv) forslag til tiltak som bør iverksettes umiddelbart, (v) øvrige anbefalinger og (vi) fremdriftsplan.

For å få en bedre oversikt over situasjonen i massene og for å bedre kunne forutsi fremtidig utlekkingspotensiale foreslås følgende tilleggsundersøkelser/målinger i punkt 4 i undersøkelsesprogrammet:

1. To boreriger med Sonic borerigg gjennom permanent etablert utfyllingen og ned i underliggende leirmasser. Det tas ut sylinderprøver for hver tredje meter og også av underliggende leirmasser. Det installeres grunnvannsbrønner i begge punkter etter prøvetaking.
2. En boring med Sonic borerigg i mellomlagrede masser som skal flyttes (pyramiden).
3. Hver prøve analyseres for pH, metaller inkl. seksverdig krom, uran, kalsium og karbonat og svovel (total svovel, sulfat og sulfid for å avklare på hvilken form svovel foreligger og om dette endres nedover i dybden som følge av utvasking via nedbør). Avdekkes avfall i prøvene analyseres prøven også mht olje og PAH.
4. Det utføres videre utlekkingsstest L/S 0,1-10 (alle 7 trinn) av utvalgte prøver, dvs 3-4 m, 6-7 m, 9-10 m, 12-13 m, 15-16 m osv. Det er spesielt viktig at det utføres utlekkingsstest av den nederste prøven som representerer masser med høyest vannmetning. Eluatet fra utlekkingsstesten analyseres mht. sulfat, uran og metaller, inkl. seksverdig krom. Dersom kolonnetester er vanskelig å gjennomføre på de aktuelle massene avsluttes disse på L/S 1 og det utføres ristetest med L/S 2 og 8.
5. Det gjennomføres permeabilitetstester av massene fra ulike dyp slik at vi får en bedre forståelse av massenes permeabilitet og en eventuell infiltrasjon av nedbør ned i massene.
6. Om mulig – installere prøvetakere for porevann i umettet sone (for hver 6 meter) for å kunne prøveta nedbør etter hvert som dette infiltrerer i massene og ned i underliggende drenering.
7. Installere vannmengdemåler og automatisk pH logger i dreneringen/bekkene nedstrøms de utfylte TBM-massene (Maurtubekken og Myrerbekken), for å kunne måle avrenning og kunne se sammenhenger med nedbør.

Forslag til fremdriftsplanen for disse undersøkelsene fremgår av punkt 7 i undersøkelsesprogrammet, men inntas for ordens skyld også her:

År	Måned	Undersøkelse / tiltak
2023	12	<ul style="list-style-type: none"> • Planlagt oppstart av kjerneprøvetaking (Sonic) i inntil 35 m dyp i tre punkt. • Det etableres grunnvannsbrønner i de borede hullene. • Oppstart med å lede innkommende bekker i rør over fyllingsområdet. • Starte utredning av hvordan private vannforsyninger kan kobles til offentlig/kommunalt vann. • Planlegge og gjennomføre tiltak med etablering av bergbrønner rundt tiltaksområdet for overvåking av vannkvalitet mhp. spredning ut av området. • Ytterligere utprøving av renseløsning for sigevannet.
2024	1	<ul style="list-style-type: none"> • Utvalgte masseprøver og grunnvannsprøver sendes til analyse iht til oppsett i kap 4 punkt 3 og 4. • Uttak av grunnvannsprøver vil ifølge NIBIO sitt prøvetakings- og analyseprogram for bekkene og resultatene vil inngå i deres vurderingsgrunnlag. • Det gjennomføres permeabilitetstesting av massene.

2	<ul style="list-style-type: none"> • Ha ferdig en vurdering av egnet renseløsning for sigevann fra områdeinstallerte vannmengdemålere og automatisk pH måling i Myrerbekken og Maurtubekken. • Avklare modell for risikovurdering mht. både helsefare og spredning.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Installere vannmengdemålere og automatisk pH måling i Myrerbekken og Maurtubekken. • Tidligste mulige oppstart av arbeider med tilkobling av kommunalt vann til berørte naboeiendommer.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Ytterligere kartlegging og handtering av plastfiber i sprengsteinsmassene. • Basert på nye undersøkelser vurderes og rapporteres utlekkingspotensialet i massene. • Oppdaterer miljørisikovurderingen basert på innhentede prøveresultater. Vurdere å oppdatere tiltaksplan. • Evaluering av renseseffekt av renseløsninger. • Ny søknad til forurensningsmyndighetene om flytting av mellomlagrede masser ferdigstilles.

Undersøkelsene vil gi Bane NOR et oppdatert grunnlag for å kunne modellere mulig fremtidig utlekking av uran og sulfat fra TBM-massene samt gi oversikt over hvilke faktorer som påvirker utlekkingen. Undersøkelsene vil også bidra til å avklare potensiell strålingsrisiko og hvorvidt massene inneholder avfall som krever særskilte tiltak ved flyttingen. Samlet vil dette gi Bane NOR tilstrekkelig informasjon for å oppdatere miljørisikoanalysen, avdekke behov for eventuelt ytterligere tiltak og innholdet i slike.

I tillegg til de supplerende og tiltaksrettede undersøkelsene, legges det opp til at det gjennomføres en rekke tiltak *umiddelbart*, forutsatt at forurensningsmyndighetene gir aksept for at disse gjennomføres. Disse er inntatt i tabellen nedenfor og fremgår av punkt 5 i vedlegg 1:

Tiltak som Statsforvalteren varsler	Multiconsults anbefalinger
Tiltak som kan gjennomføres for å redusere den pågående forurensningen, inkludert strakstiltak for å begrense radioaktiv forurensning som pålagt av DSA.	Planlagte tiltak for å lede bekker utenom tunnelboremassene iverksettes. Dette kan være et effektivt tiltak som vil redusere vanngjennomstrømningen i tunnelboremassene og gi lavere utslipp av både uran og sulfat. Dette er et tiltak som gjøres i forkant av tilbakeføringen og ikke en del av tiltakene for ferdig situasjon som beskrives i dok. UFB-31-A-73133_00C.
Tiltak som kan gjennomføres for å sikre drikkevannsbrønner i området (viser til tilbakemelding fra Mattilsynet).	Utredning av hvordan private drikkevannsbrønner kan kobles på offentlig nett, for å sikre mot fremtidig risiko knyttet til uran i grunnvannet Planlagte tiltak med etablering av bergbrønner rundt tiltaksområdet for overvåking av vannkvalitet mhp. spredning ut av området. Dette er også et tiltak som gjøres i forkant av tilbakeføringen og ikke en del av tiltakene for ferdig situasjon som beskrives i dok. UFB-31-A-73133_00C
Redegjørelse rundt mengder plast og avfall i massene på Åsland, samt beskrivelse av tiltak som kan iverksettes for å rydde opp.	Avklares med grunnlag i observasjoner av omfang av plast i massene, som avdekkes gjennom de foreslåtte supplerende undersøkelsene
Plan for etablering av overvåking med grunnvannsbrønner i fyllingen.	Det etableres grunnvannsbrønner ifbm. de supplerende undersøkelsene. Fremtidig påvirkning av grunnvann og bekkevann vil kunne vurderes bedre gjennom foreslåtte utlekkings tester og miljøkjemiske analyser.

Tiltak som Statsforvalteren varsler	Multiconsults anbefalinger
Plan for etablering av renseløsning for sulfat	De utførte forsøkene for ulike rensemetoder for uran og sulfat må gjennomgås mht. både rensegrad og kapasitet for å avklare hvilken effekt disse vil kunne ha. Det igangsettes ytterligere testing av egnet metode for rensing av uran og sulfat for å kartlegge rensegrad og kapasitet nærmere.

Tiltakene baserer seg på den kunnskapen Bane NOR har i dag og vil redusere forurensningen som pågår på Åsland, i tråd med det varslede vedtaket til Statsforvalter. Slik Bane NOR (sammen med engasjerte miljøeksperter) vurderer tiltaksbehovet nå, vil det viktigste umiddelbare tiltaket være å utføre overvannstiltakene som beskrevet over og i den innsendte tiltaksplanen, slik at vann fra bekkene ledes forbi tunnelboremassene. Ved et slikt strakstiltak vil mindre vann gjennomstrømme tunnelboremassene enn i dagens situasjon, og utlekkingen av uran og sulfat til Myrer- og Maurtubekken vil bli betydelig redusert. Et slikt tiltak vil også redusere risiko for påvirkning av omkringliggende drikkevannsbrønner.

I tillegg til dette vil selvsagt Bane NOR fortløpende vurdere behovet for eventuelle ytterligere umiddelbare tiltak når de ulike resultatene fra undersøkelsene foreligger, og oversende eventuelle forslag til Statsforvalter, og eventuelt DSA, for vurdering.

Oppsummering

Oppsummert mener Bane NOR at det er klart mest hensiktsmessig å gjennomføre undersøkelser og tiltak i tråd med undersøkelsesprogrammet i vedlegg 1. Bane NOR ber derfor om at Statsforvalteren fatter vedtak om at undersøkelsesprogrammet med tilhørende tiltak gjennomføres. En ny tiltaksplan vil da leveres til Statsforvalteren i april 2024. Det bes således om at fristen 15. desember 2023 utsettes.

Varsel om pålegg om opplysningsplikt

For det annet varsler Statsforvalteren pålegg om innsending av dokumentasjon om masser som er kjørt ut av anleggsområde på Åsland og som skal inneholde følgende:

- Dokumentasjon og redegjørelse for levering av masser til andre aktører. Redegjørelsen skal beskrive hvor store mengder masser det er snakk om, hvem som har mottatt massene, samt hvor massene er disponert; og
- En miljørisikovurdering som ivaretar faren for utslipp av sulfat og uran der massene er disponert.

Det følger av forurensningsloven § 49 at forurensningsmyndigheten kan fatte pålegg om å inngi opplysninger. Pålegget kan kun gå ut på å sende inn opplysninger som vedkommende allerede har tilgang til. Bestemmelsen gjelder altså ikke pålegg om undersøkelser eller lignende.¹¹

Bane NOR har forståelse for at Statsforvalteren ønsker ytterligere informasjon om masser som har blitt levert til andre aktører fra Åsland. Det vil ta noe tid å sammenstille dokumentasjonen som foreligger. Bane NOR foreslår derfor en alternativ tidslinje, der fristen for å fremlegge redegjørelsen for levering av masser til andre aktører, settes til 19. desember 2024.

Hva gjelder oversendelse av miljørisikovurdering, må en slik utferdiges og oppdateres basert på de supplerende og tiltaksrettede undersøkelsene som foreslått i vedlegg 1. Disse undersøkelsene må derfor først gjennomføres før miljørisikovurderingen oversendes Statsforvalteren. Bane NOR ber derfor om at fristen for innsending av en slik miljørisikovurdering settes til 30. april 2024.

¹¹ [Forurensningsloven: Kommunens bruk av virkemidler - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Avsluttende merknader

Bane NOR mener at Varselet må justeres til et pålegg om undersøkelser i tråd med undersøkelsesprogrammet med tilhørende avbøtende tiltak. Bane NOR ber dermed også om aksept for å gjennomføre tiltak som beskrevet i vedlegg 1.

Prøvetaking av massene vil ferdigstilles innen januar 2024, undersøkelsene med analyser mv. er ferdig innen mars 2024 og Bane NOR mener derfor at tiltaksplan kan sendes innen 30. april 2024. Dokumentasjon kan sendes henholdsvis 19. januar og 31. april 2024.

Bane NOR takker for en konstruktiv og god dialog med Statsforvalteren så langt. Dersom det er behov for ytterligere avklaringer, er undertegnede tilgjengelig. Bane NOR har også et ønske om et oppfølgingsmøte med Statsforvalteren der undersøkelsesprogrammet gjennomgås.

Med vennlig hilsen

Per David Borenstein
Prosjektdirektør Follobanen

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Vedlegg 1: UFB-31-A-73137 Follobaneprosjektet, Tilbakeføring Åsland, Plan for supplerende undersøkelser og avbøtende tiltak